

HRVATSKA NARODNA BANKA

EUROSUSTAV

Hrvatska - 20. članica europodručja

Boris Vujčić, guverner
Ekonomski fakultet- Zagreb, 31. ožujka 2023.

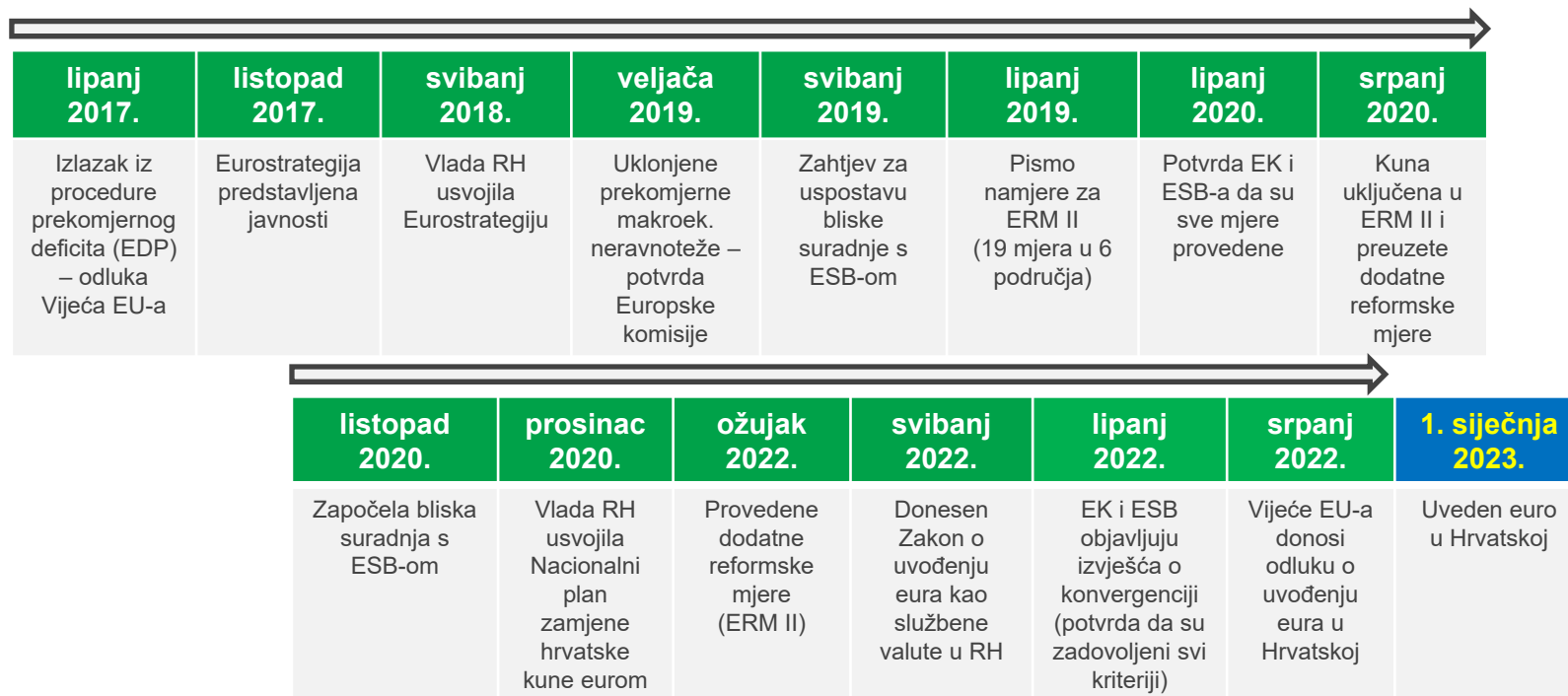

Pregled

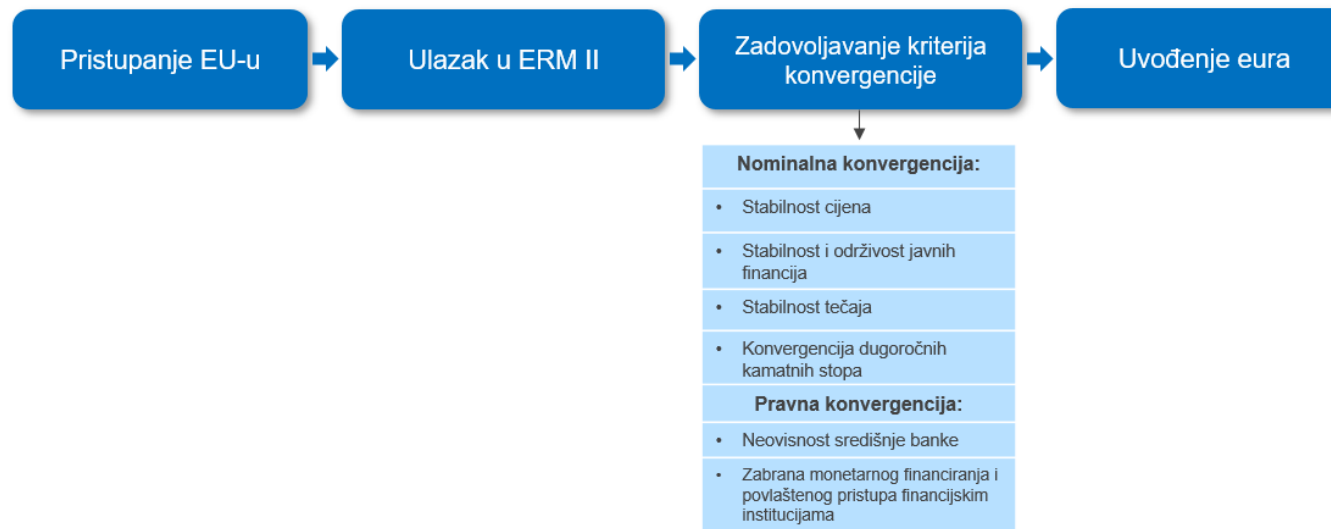
- Postupak uvođenja eura
- Ekonomske koristi uvođenja eura

- Postupak uvođenja eura

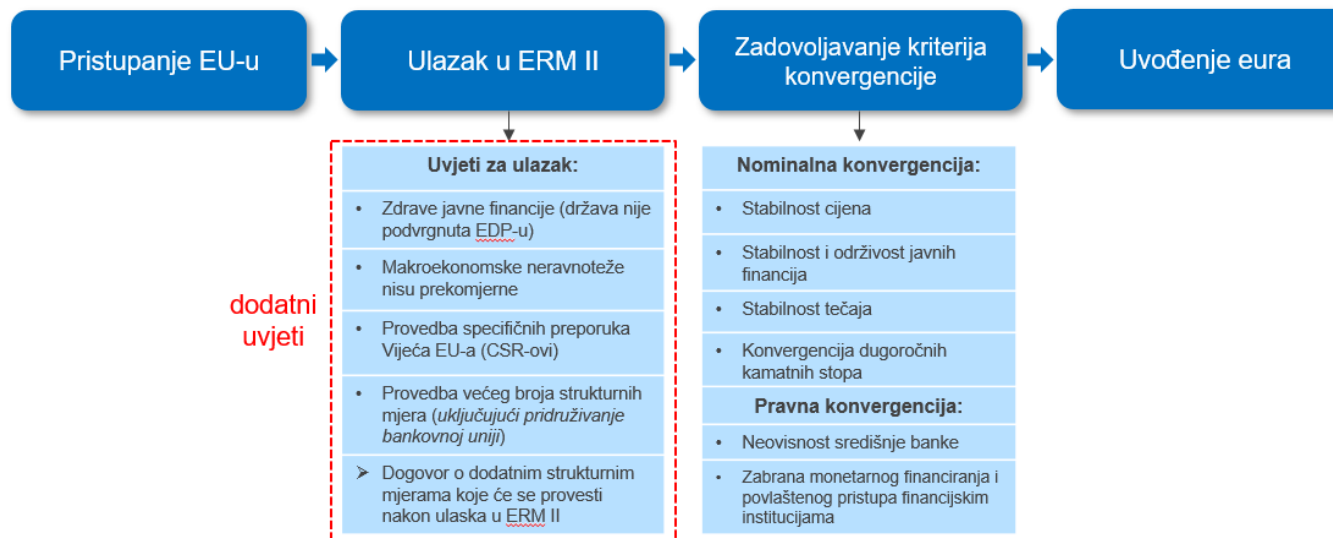
Hrvatska je morala uložiti velike napore kako bi zahtjevan postupak uvođenja eura dovršila u planiranom roku

Do 2008. put prema euru bio je prilično jednostavan

Međutim, postupak je postao puno zahtjevniji nakon svjetske financijske krize 2008.-2009.

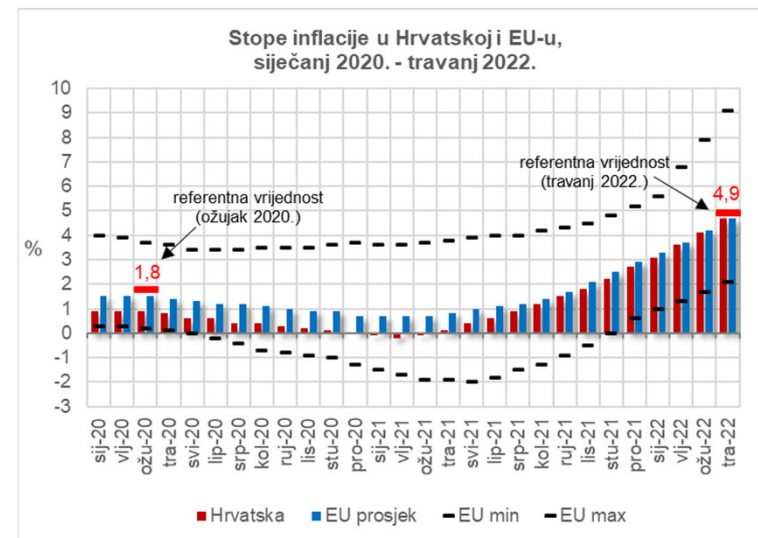
Snažni vanjski šokovi učinili su put Hrvatske prema euru još zahtjevnijim i neizvjesnijim

- Hrvatsku su vanjski šokovi pogodili uoči ključnih koraka u postupku uvođenja eura:

- **izbijanje pandemije (ožujak 2020.)**
 - **potres u Zagrebu (ožujak 2020.)**
 - **potres u Petrinji (prosinac 2020.)**
 - **globalna inflacija (2021./2022.)**
- prije ulaska u ERM II
(srpanj 2020.)
- donošenje Nacionalnog plana
zamjene (prosinac 2020.)
- prije ocjene zadovoljavanja kriterija
nominalne konvergencije (svibanj 2022.)

U okružju visoke inflacije, kriterij stabilnosti cijena bio je najveći izazov među kriterijima nominalne konvergencije

- Od ulaska u EU, Hrvatska je kontinuirano zadovoljavala kriterij stabilnosti cijena
- Globalni inflacijski pritisci koji su se pojavili u 2021. i dodatno se pojačali u 2022. doveli su u pitanje sposobnost Hrvatske da zadovolji kriterij stabilnosti cijena
- Ipak, s obzirom na to da je inflacija značajno porasla i u većini ostalih država članica, povećala se i referentna vrijednost, što je Hrvatskoj omogućilo da zadovolji kriterij stabilnosti cijena

Izvor: Eurostat

U praktičnom smislu zamjena valute je uspješno provedena unatoč velikim logističkim izazovima

Proizvodnja kovanica

- Od sredine srpnja do kraja prosinca 2022. u Hrvatskoj kovnici novca proizvedeno je **405 milijuna komada** hrvatskih eurokovanica

Predopskrba

- Do 31. prosinca 2022. banke su od HNB-a preuzele oko **388 milijuna** komada eurokovanica i oko **62 milijuna** komada euronovčanica
- Tijekom prosinca 2022. na oko **2.000** lokacija banaka, Financijske agencije i Hrvatske pošte prodano je **877.952** početnih paketa eurokovanica za potrošače te **37.295** početnih paketa eurokovanica za poslovne subjekte

Povlačenje kuna iz optjecaja

- Iz optjecaja će se ukupno povući oko **1,1 milijarda** komada kovanica kune (masa kao 122 putnička zrakoplova), te više od **500 milijuna** komada novčanica kune (složene jedna do druge kao stup visok 50 km)

Edukacija

- Tijekom 2022. HNB je educirao **6.713** zaposlenika banaka, Hrvatske pošte, Fine, mjenjačnica i društava za obradu i prijevoz gotovog novca i provjerio **374** uređaja za obradu gotovog novca

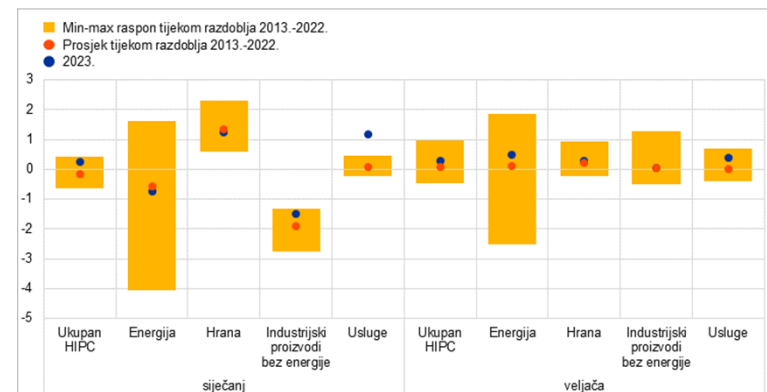
Nadzor primjene Zakona o euru

- HNB-ova radna skupina obavila je **140** nadzora zamjene gotovog novca

Učinak uvođenja eura na potrošačke cijene bio je blag i uglavnom koncentriran u uslužnom sektoru ...

- Ukupna cjenovna kretanja početkom 2023. nisu se bitno razlikovala od uobičajenih sezonskih kretanja u istom razdoblju tijekom prethodnih 10 godina
- Međutim, u siječnju 2023. zabilježeno je neobično snažno mjesečno **povećanje cijena usluga**
 - pritom su se najsnažnije povećale cijene u kafićima, restoranima i frizerskim salonima te cijene medicinskih i dentalnih usluga
- ESB i HNB procjenjuju da bi ukupna stopa inflacije u siječnju 2023. bila niža za **0,4 postotna boda** da su cijene usluga pratile uobičajeni sezonski obrazac kretanja

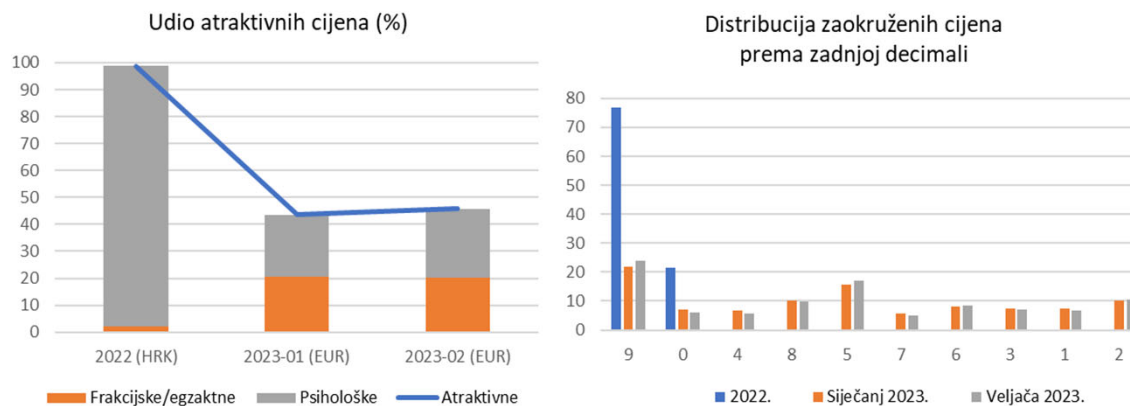
Mjesečna stopa inflacije u Hrvatskoj mjerena HIPC-om

Izvor: ESB

... dok su trgovački lanci poštivali pravila o preračunavanju i zaokruživanju

Strategija određivanja cijena u velikim maloprodajnim lancima u Hrvatskoj prije i nakon prelaska na euro

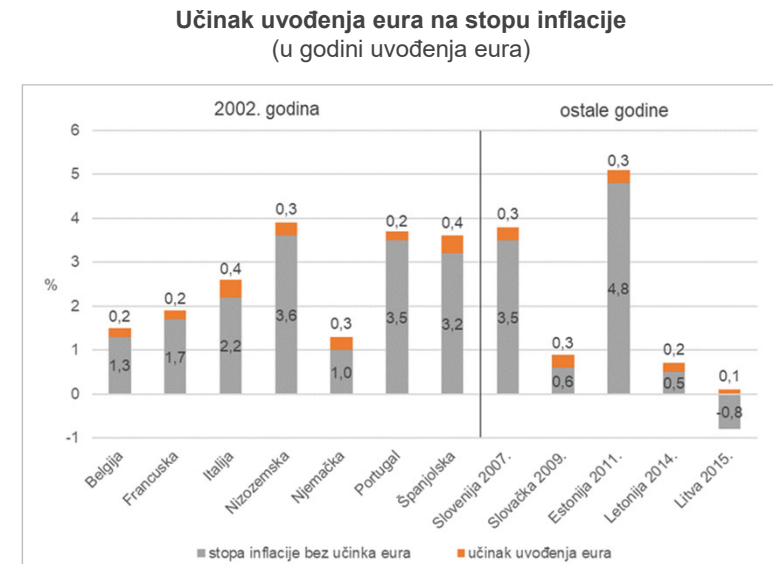

Izvor: HNB, ESB

- Cijene oko 65% proizvoda nisu se promijenile nakon prelaska na euro
 - snažno smanjenje udjela tzv. atraktivnih cijena
- Vjerojatno će trgovci postupno postaviti cijene na novim atraktivnim razinama
 - ove promjene mogu nastupiti prilikom redovnih prilagodbi cijena
 - konkurencija i obveza dvojnog iskazivanja cijena do kraja 2023. mogu dovesti do postavljanja cijena na najbližim atraktivnim razinama, koje ne moraju nužno biti više

Procijenjeni učinak u skladu je s iskustvima država članica koje su uvele euro prije Hrvatske

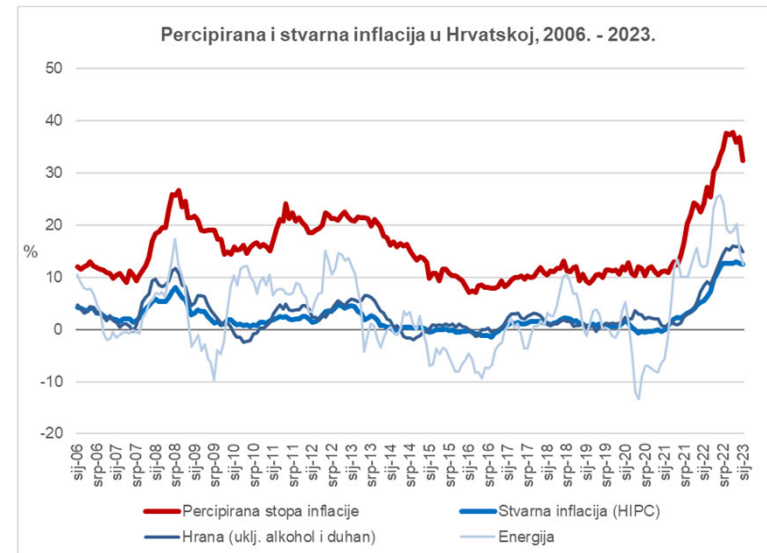
- Hrvatska je jedina država članica EU-a koja je euro uvela u razdoblju visoke inflacije
- Unatoč tome, procijenjeni učinak uvođenja eura na ukupnu razinu cijena u Hrvatskoj (**0,4 pb**) bio je približno jednak kao u državama koje su euro uvodile u okružju niske inflacije (**0,2-0,4 pb**)
 - u njihovom slučaju je također uslužni sektor bio odgovaran za glavninu ukupnog povećanja cijena

Izvori: Eurostat; Pufnik, A. (2018.), MMF

Međutim, percepcija javnosti o utjecaju eura na cijene odstupa od službenih procjena

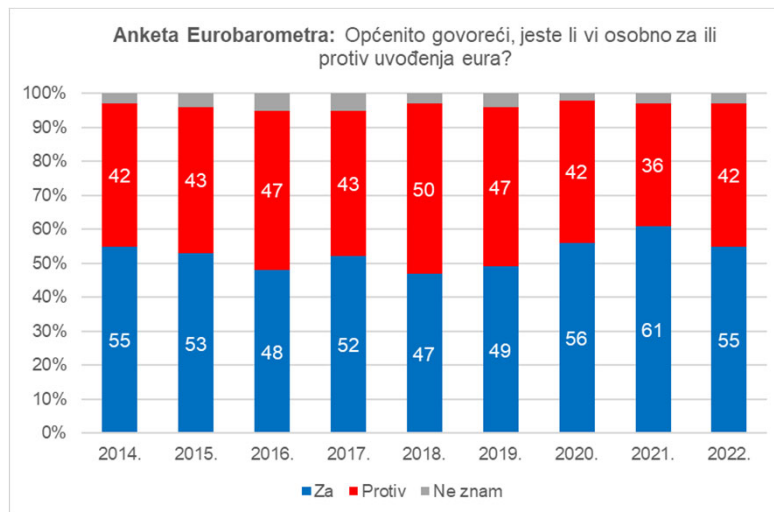
- Percipirana inflacija u Hrvatskoj ustrajno je viša od stvarne inflacije
- Od 2021. jaz između percipirane i stvarne inflacije dodatno se povećao pod utjecajem globalnih inflacijskih pritisaka
- Mnogi građani smatraju da je uvođenje eura značajno pridonijelo visokoj (percipiranoj) inflaciji

Izvori: Eurostat; Ipsos

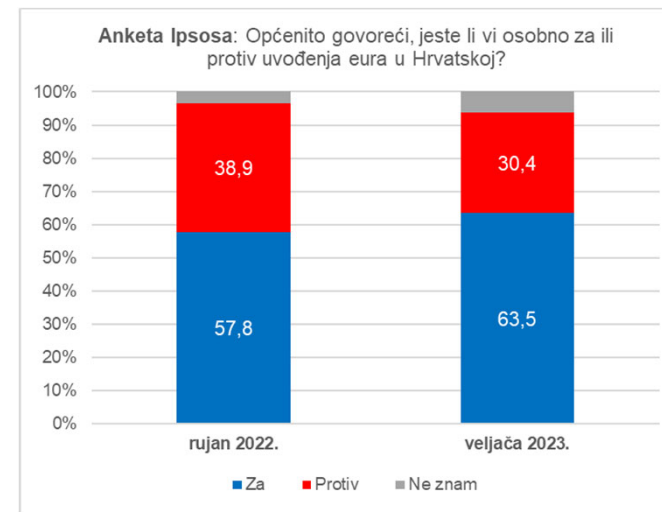
Potpora hrvatskih građana euru povećala se nakon uspješno provedenog postupka zamjene valute

Razina potpore bila je relativno visoka i prije zamjene kune eurom ...

Izvor: Eurobarometar

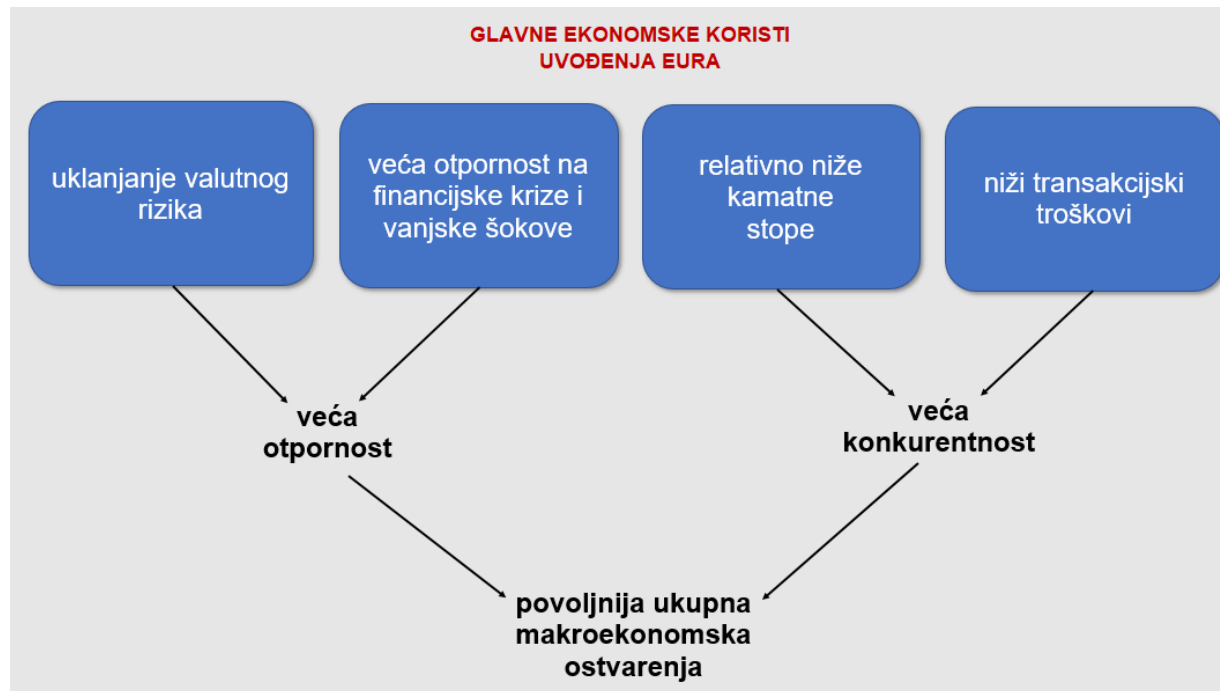
... a nakon uspješno provedenog postupka zamjene valute dodatno se povećala

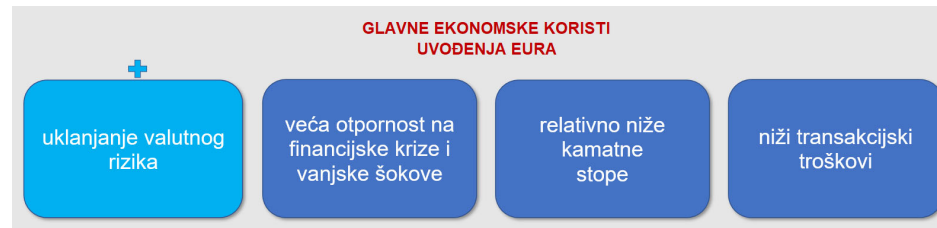

Izvor: Ipsos

- Ekonomske koristi uvođenja eura

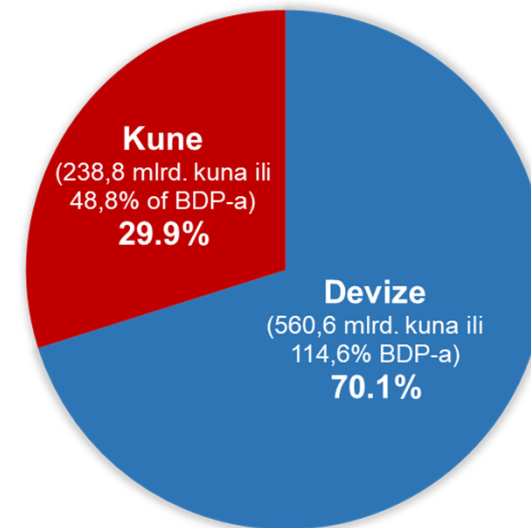
Kao mala i visoko euroizirana država Hrvatska uvođenjem eura ostvaruje znatne i trajne koristi

- Svi sektori u hrvatskom gospodarstvu – stanovništvo, poduzeća i država – bili su visoko zaduženi u stranoj valuti (pretežno u euru)
 - **560 mlrd. kuna (115% BDP-a)**
- To je bio značajan izvor ranjivosti ⇒ u slučaju snažne deprecijacije tečaja teret deviznog duga bi se zamjetno povećao
- Uvođenjem eura krediti vezani uz euro postali su krediti u domaćoj valuti ⇒ dužnici više nisu izloženi valutnom riziku

Valutna struktura duga domaćih sektora, rujan 2022.

Izvor: HNB

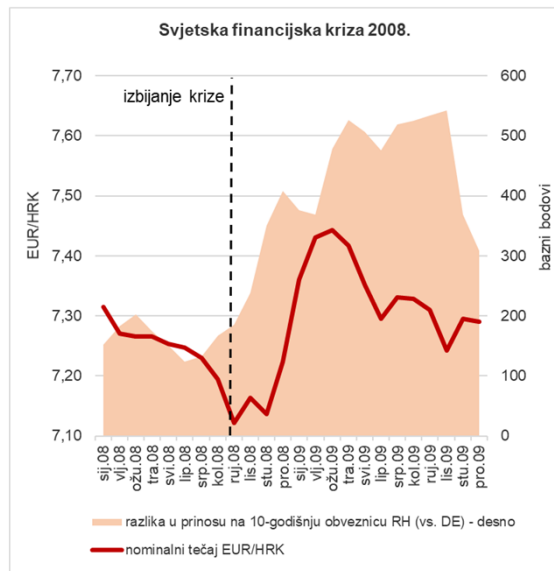

- Otpornost hrvatskog gospodarstva povećala se iz 3 razloga ...

	i) uvođenjem eura eliminirana je mogućnost poremećaja na deviznom tržištu
	ii) hrvatske banke imaju pristup monetarnim operacijama Eurosustava
	iii) Hrvatska ima pristup financiranju Europskog mehanizma za stabilnost (ESM)

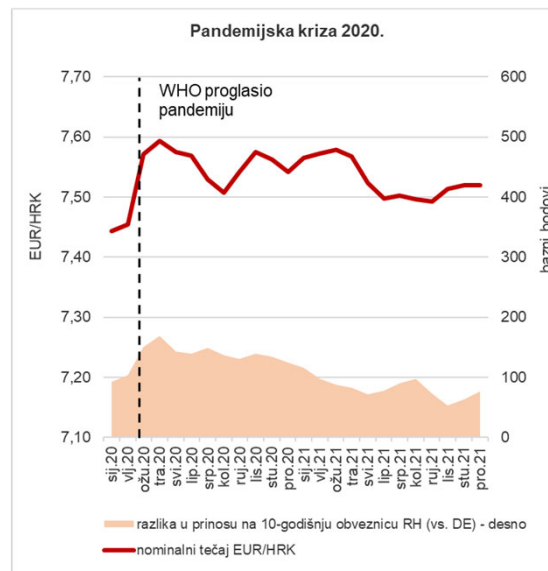

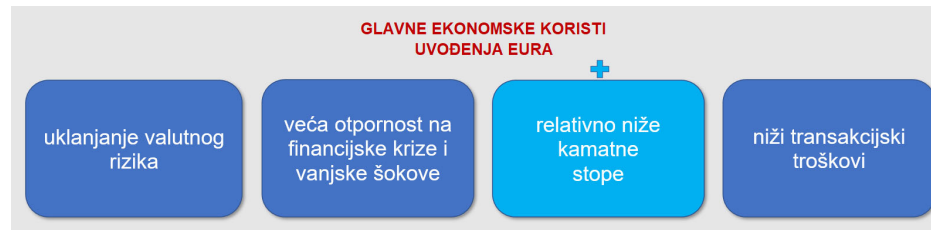
- ... što smo osjetili i prije nego što smo službeno uveli euro

Izvori: HNB; Eurostat

HRVATSKA NARODNA BANKA
EUROSUSTAV

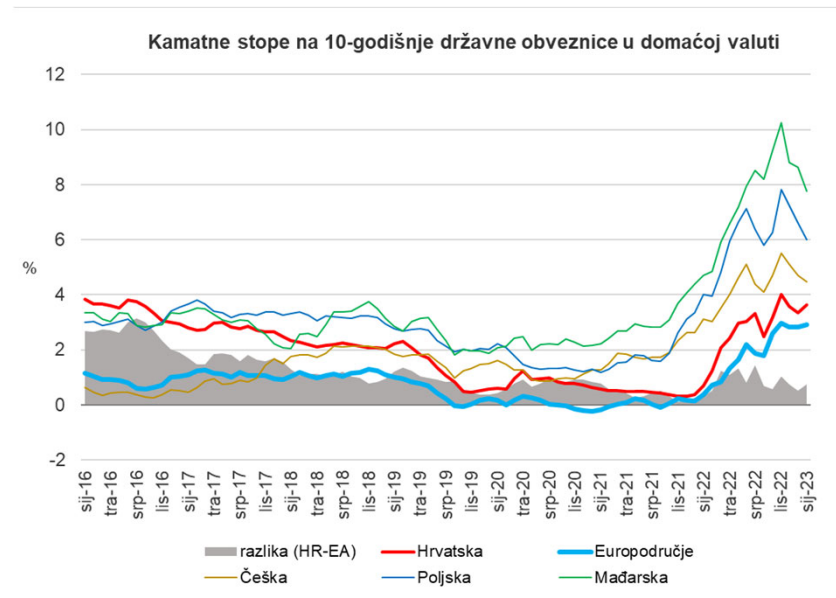

Utjecaj na premiju rizika zemlje

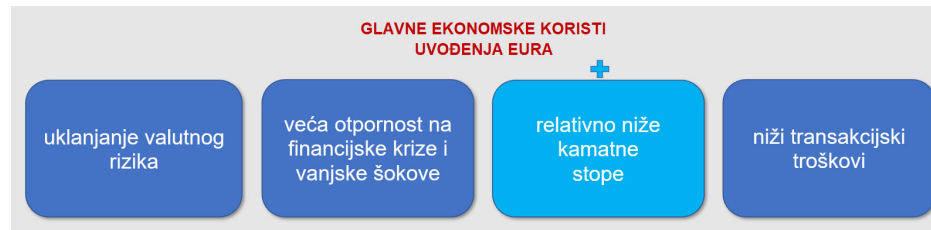
- Javne financije više nisu izložene valutnom riziku, što znači manji posredni rizik za investitore, a time i nižu i manje volatilnu premiju rizika

Utjecaj na kamatne stope banaka

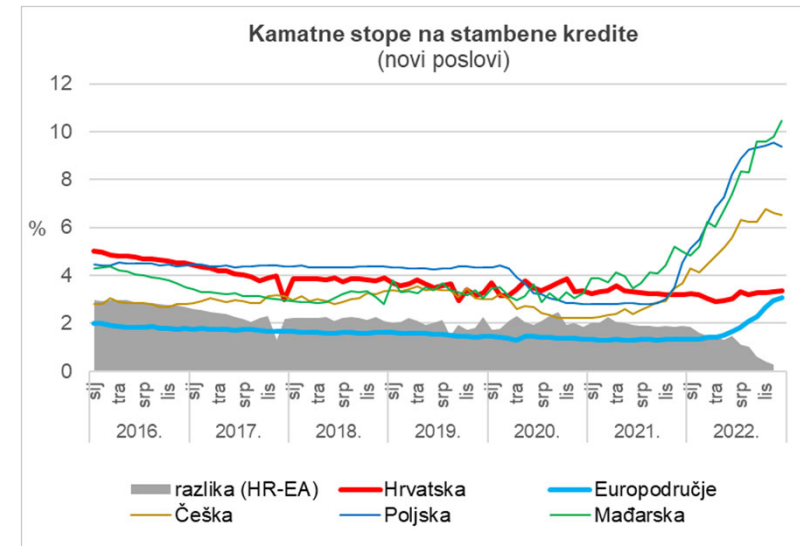
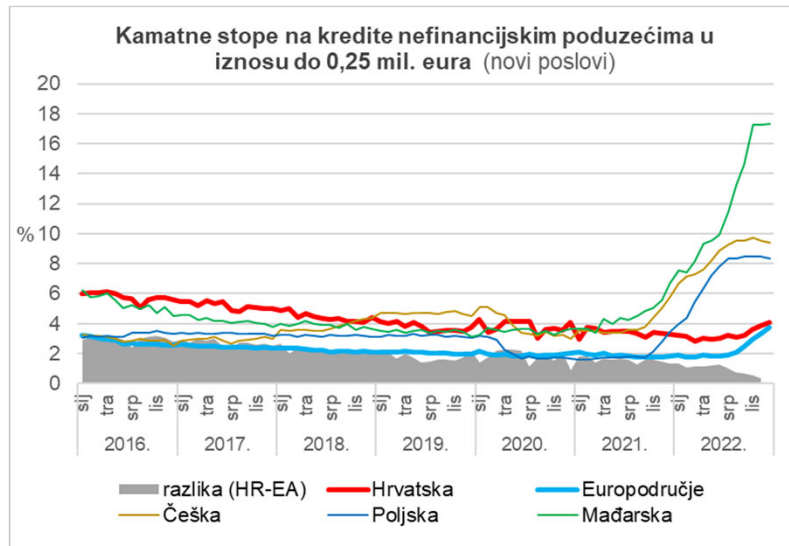
- Smanjen je regulatorni trošak za banke
 - smanjenjem obvezne pričuve s 9% na 1%
 - ukidanjem obveze pokrića deviznih obveza deviznim potraživanjima (17%)

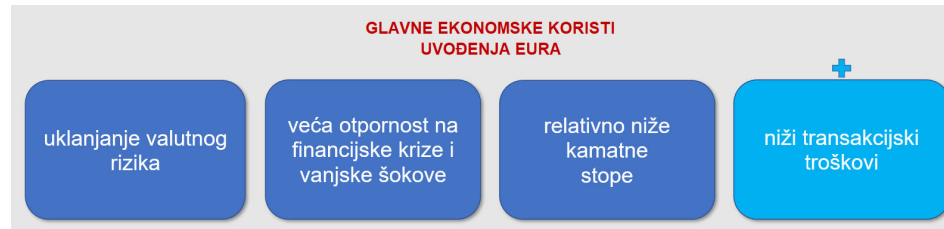

Izvor: Eurostat

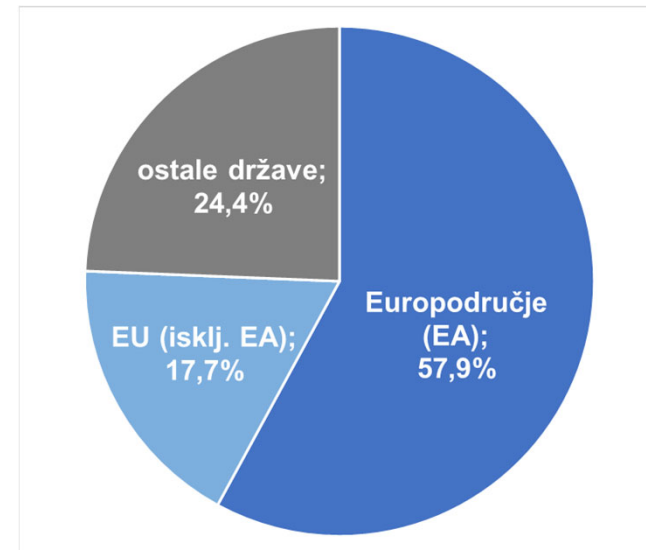
- Stanovništvo i poduzeća već su osjetili pozitivne učinke uvođenja eura na uvjete financiranja:

- Transakcijski troškovi se smanjuju jer nema više konverzije EUR/HRK (godišnja ušteda od otprilike **1,2 mlrd. kuna**)
- Hrvatska je u robnoj razmjeni i turizmu snažno orijentirana na tržište europodručja
 - **58%** ukupne robne razmjene RH odnosi se na razmjenu s članicama europodručja
 - **64%** ukupne robne razmjene RH s državama izvan EU-a izvršava se u euru (*invoicing currency*)
 - **65%** svih turističkih noćenja u RH ostvaruju gosti iz europodručja

Geografska struktura robne razmjene, 2021.

Izvor: Eurostat

Zaključne napomene

- Put Hrvatske prema euru bio je vrlo zahtjevan, što zbog složenijeg formalnog postupka koji je trebalo proći, što zbog učestalih vanjskih šokova
- U praktičnom smislu zamjena kune eurom provedena je vrlo uspješno
- Pozitivni učinci uvođenja eura za državu, gospodarstvo i građane značajni su, a počeli smo ih osjećati i prije službenog prelaska na euro

Hvala na pozornosti!

